

Les

Bedankt voor het downloaden van dit artikel.
De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

nt2@uitgeverijboom.nl
redactie@tijdschriftles.nl

Foto: Unsplash

Een duale aanpak

Projecten in de NT2-les op de internationale school

Projecten kunnen een inspirerende en zinvolle aanvulling vormen op NT2-leslessen waarin vooral met methodes wordt gewerkt. Een duale aanpak, waarin het leren van de taal gebeurt in het kader van het werken aan een project, spreekt veel jongeren aan. Leerlingen vinden het leuk en spannend om te worden uitgedaagd en te laten zien wat ze kunnen. Fros van der Maden vertelt in dit artikel hoe ze op de Internationale School Groningen projecten opzet voor haar tweedetaalleerders.

Fros van der Maden

Internationaal onderwijs

Het onderwijs op onze school wordt gegeven vanuit de internationaal georiënteerde programma's van het **IBO (International Baccalaureate Organization)**. Dit programma wordt wereldwijd op scholen toegepast. Een achterliggende gedachte is dat leerlingen die verhuizen naar een ander land toch gemakkelijk kunnen overstappen naar een nieuwe school, omdat die immers volgens hetzelfde programma werkt. Leerlingen van 11 tot 15 jaar volgen het **Middle Years Programme (MYP)** en 16- tot 18-jarigen nemen deel aan het **Diploma Programme (DP)**.

Het MYP is vergelijkbaar met de vroegere middenschool: er is geen onderverdeling naar schoolsoorten (vmbo, havo, vwo), dus alle leerlingen zitten bij elkaar in de klas en er is geen eindexamen. Het DP is een tweejarig onderwijsprogramma op vwo-niveau voor 16- tot 18-jarigen. Het programma wordt afgesloten met een examen. Een DP-diploma geeft toegang tot internationale universiteiten.

Onderzoeksgerichte aanpak

In de onderwijsfilosofie van het IBO staat de ontwikkeling van de leerlingen tot creatieve, kritische en reflectieve denkers centraal. Leerlingen onderzoeken een breed scala aan kwesties en ideeën van betekenis, zowel lokaal, nationaal als wereldwijd. Er wordt gewerkt in zogenoemde 'units', lesplannen die een aantal werken omvatten. Soms werken vakken samen in 'interdisciplinaire units': vakoverstijgende projecten.

Talenonderwijs heeft een belangrijke plaats in het curriculum, omdat er veel waarde wordt gehecht aan goed leren communiceren. Alle leerlingen leren minimaal één eerste taal en één tweede taal. In alle vakken die de leerlingen volgen, dus ook bij de talen, wordt de onderzoeksgerichte aanpak verwacht die hierboven is beschreven.

Voor het tweedetaalonderwijs schrijft het IBO overkoepelende thema's voor die aan de orde moeten komen gedurende het curriculum. De docent kiest zelf specifieke (vaak locale) onderwerpen die in het verlengde liggen van deze globale thema's en bedenkt daarbij units die aansluiten bij de interessesfeer van de leerlingen en bij hun niveau. Hierbij is het belangrijk om ervoor te zorgen dat de unit (hierna 'het project' te noemen) zich leent voor differentiatie, want met name de tweedetaalgroepen zijn over het algemeen behoorlijk heterogeen.

Leerlingen onderzoeken een breed scala aan kwesties van betekenis

Criteria

In het IBO gaan taken altijd vergezeld van criteria. De leerlingen krijgen dus, voordat ze aan het project beginnen, te horen welke criteria er voor de opdracht(en) gelden. Criteria worden in toegankelijke taal aangeboden. Leerlingen ontlenen er houvast aan: ze weten van tevoren waarop ze moeten letten tijdens het werken aan de opdracht. En na afloop van het project kunnen ze aan de hand van de criteria overzien wat al goed ging en wat beter kan.

Criteria in het tweedetaalonderwijs blijven nadrukkelijk **niet** beperkt tot vormkenmerken (zoals 'd/t'-kwesities en andere spelfouten), maar betreffen alle relevante aspecten van een taaluiting (zoals een presentatie of een blog). Er wordt ook gekeken naar inhoudelijke aspecten, gebruik van registers, interactie met het publiek enzovoort.

Gedurende het project zijn de criteria vooral een leidraad. In de slotfase van het project worden ze gebruikt om gericht feedback te geven op de eindproducten.

VUT-model

Hoewel projecten onderling heel verschillend zijn, zijn de meeste opgebouwd volgens de drie fasen van het VUT-model:

- V = Vooruitkijken
- U = Uitvoeren
- T = Terugkijken

In de **V-fase** wordt het project voorbesproken. De leerlingen krijgen (op papier of digitaal) een beschrijving van het doel, de inhoud, de werkwijze en de deadlines:

- Wat gaan we doen en waarom gaan we dit doen?
- Hoe gaan we dit doen?
- Wanneer moeten de eindproducten ingeleverd en/of gepresenteerd worden?

Als voorbereiding wordt een verkennend groepsge-sprek gevoerd of een andere oriëntatie-opdracht gedaan. Ook kan de groep samen schriftelijke of audiovisuele bronnen lezen of bekijken/beluisteren en bespreken of een uitstapje maken naar een museum, een fabriek, een natuurgebied enzovoort.

In deze fase wordt uitleg gegeven over de eindproducten waaraan de leerlingen gaan werken ('Een nieuwsbericht schrijf je zó', 'Hierop moet je letten als je een presentatie geeft' et cetera). Er is ook veel aandacht voor de taalmiddelen (idioom, jargon, tekstsoorten) die bij het onderwerp horen.

Tijdens de **U-fase** wordt de taak uitgevoerd: de eindproducten worden voorbereid. Het kan bijvoorbeeld gaan om het maken van een krant of een flyer en/of

om het voorbereiden van een presentatie, tentoonstelling of 'televisieprogramma'. Zelf vraag ik in projecten meestal zowel een schriftelijke als een mondelinge output.

In het ene project werken leerlingen in groepjes, een andere keer in tweetallen of individueel. Welke groepeeringsvorm ook wordt gekozen, het is belangrijk dat elke leerling verantwoordelijk is voor een aanwijsbaar onderdeel, waarop hij of zij gericht individuele feedback krijgt en beoordeeld wordt.

Tijdens de **T-fase** gaat het om reflectie op de uitvoering. De docent en eventueel de medeleerlingen geven aan de hand van de criteria feedback op de eindproducten en er volgt een beoordeling.

De meeste projecten zijn opgebouwd volgens het VUT-model

Projecten in het MYP

In Les 166 heb ik in het artikel **Op mijn eiland regent het robijnen** een aantal projecten in het MYP beschreven. De titel van het artikel verwijst naar een van deze projecten: de leerlingen bedachten, beschreven en presenteerden hun eigen fantasie-eiland, compleet met klimaat, natuur, huisvesting, transport, betaalmiddelen, voorzieningen enzovoort. Daarover schreven ze naar keuze een reisgidsje, een plaatselijk krantje of een fragment uit het dagboek van een toerist op het eiland.

Een voorbeeld van een project met de allerjongsten was het project 'Dit ben ik!' In dit project maakten de leerlingen een eenvoudig boekje en een presentatie over zichzelf. De oudere leerlingen deden bijvoorbeeld het project 'Boeiende beroepen'. Ze interviewden Nederlanders over hun beroep en vertelden daarover in de klas.

Projecten in het DP

Inmiddels geef ik NT2 in het DP. De tweedetaallessen in het DP zijn op niveau B1. In de tweedetaallessen moeten de volgende globale thema's aan de orde komen: **Identities, Experiences, Human Ingenuity, Social organization** en **Sharing the planet**.

Daarnaast schrijft het programma voor dat er tijdens de lessen veel aandacht is voor de Nederlandse samenleving, zowel op zichzelf als in relatie tot andere landen en culturen. Projecten bieden de tweedetaalleerders een prachtige kans om hun kennis over de Nederlandse samenleving op te bouwen en tegelijkertijd hun receptieve en productieve taalvaardigheid te vergroten.

Oostvaardersplassen

Twee jaar geleden heeft een van mijn DP-klassen een project gedaan over de Oostvaardersplassen vanuit het thema **Sharing the planet**. Eerst hebben we samen krantenberichten over de 'nieuwe natuur' in de polder gelezen en besproken. Verder hebben we enkele videofragmenten uit praatprogramma's en nieuwsrubrieken bekeken en we hebben gedeelten uit de documentaire **De Nieuwe Wildernis** gezien.

Daarna hebben de leerlingen een gesprek over de Oostvaardersplassen gevoerd dat een aantal deelonderwerpen opleverde, zoals de toekomstige invulling van het gebied (doorgaan of iets anders?), het al dan niet bijvoeren van de dieren, beleidsplannen van natuurorganisaties en van de overheid, vergelijking tussen de Oostvaardersplassen en andere natuurgebieden in Nederland enzovoort. In tweetallen deden de leerlingen vervolgens een klein onderzoekje naar een deelonderwerp dat ze aansprak. Dit sloten ze af met het schrijven van een tekst en het geven van een korte presentatie in de klas, met na afloop een korte discussie.

Uiterlijk

Veel jongeren vinden 'het uiterlijk' een interessant onderwerp. In een andere DP-klas leidde deze belangstelling tot een project over kleding en identiteit (globaal thema: **Identities**). Alle leerlingen kozen in overleg met mij een eigen onderwerp, waar ze minimaal drie korte schriftelijke bronnen en een videofragment over zochten. De keuzes voor onderwerpen waren vaak origineel. Bijvoorbeeld: 'snelle mode' (fast fashion), 'duurzame kleding', 'een vergelijking van klederdracht in Nederland en Indonesië', 'de functie van uniformen' en 'Waarom mensen sieraden dragen'. De leerlingen kregen een paar lesuren de tijd om bronnen te zoeken en om, met behulp van de bronnen maar ook op basis van eigen ervaringen en ideeën, een blog te schrijven over hun onderwerp.

Vervolgens vertoonden de leerlingen hun gekozen videofragment aan de klas en vertelden ze daar iets over, alleen met behulp van een briefje met steekwoorden. Daarna ging de spreker in gesprek met de klas. Na elke presentatie gaf ik de leerlingen individuele feedback op hun spreekvaardigheid. Op de blogs kregen zij schriftelijk feedback. Beide eindproducten werden beoordeeld aan de hand van criteria.

Projectmatig werken combineert uitstekend met methodisch werken

Andere onderwerpen

'Nederland en het water' is ook een mooi onderwerp voor een project. We gingen ermee aan de slag in het kader van **Human Ingenuity**. Er kwamen typisch Nederlandse kwesties aan de orde: dijkophoging, de Deltawerken, inpoldering enzovoort.

Een ander geschikt onderwerp is 'Wonen in Nederland', dat we koppelden aan **Social Organization**. Nederland kent een aantal vormen van huisvesting die min of meer uniek zijn voor ons land, zoals woonboten, hofjes, molens, bejaardenhuizen, kerken en fabrieken. Inmiddels kennen we ook de **tiny houses**. Leerlingen vergeleken Nederlandse woonvormen met manieren van wonen die in hun land van herkomst gebruikelijk zijn.

Het leuke van dit thema is dat er vaak mooie voorbeelden in de buurt te vinden zijn van woonvormen die ter sprake komen. Wij hebben bijvoorbeeld als afsluiting van dit project een stadswandeling gemaakt met een gids die ons van alles heeft verteld over een paar Groningse hofjes en over verschillende andere opmerkelijke woonplekken in het centrum van de stad.

Verder is 'Nederlandse traditie in transitie' een interessant thema in het kader van **Experiences**. We onderzoeken vragen als 'Hoe ziet het Sinterklaasfeest er over tien jaar uit?' of 'Steken we in de toekomst nog vuurwerk af met Oud en Nieuw?'

Duidelijk format

Al met al vind ik dat projectmatig werken uitstekend combineert met methodisch werken. Een goed format, waarin ook de talige doelen duidelijk staan omschreven in de vorm van criteria, zorgt ervoor dat projecten veel bijdragen aan de taalontwikkeling van leerlingen. Daar-

naast kun je je leerlingen tijdens projecten goed persoonlijk begeleiden. Verder ontwikkelen leerlingen onderzoeks- en presentatievaardigheden en breiden ze hun algemene ontwikkeling uit. Tot slot: niet zelden leveren de projecten prachtige eindproducten op, waar de leerlingen terecht erg trots op zijn.

Fros van der Maden

De auteur is educatief auteur en docent Nederlands en NT2.
Correspondentie: info@edutekst.eu
www.edutekst.eu

Zie ook: Maden, F. van der (2010). **Op mijn eiland regent het robijnen**. Projecten in heterogene NT2-klassen. In: Les 166.

Film

Ook Nederlandse speelfilms kunnen een mooi uitgangspunt zijn voor een project. Wij hebben in DP bijvoorbeeld een project gedaan rond de film **Doodslag**. In deze film slaat een ambulancebroeder een Marokkaanse jongen dood als zijn ziekenwagen, waarmee hij onderweg is naar een spoedgeval, wordt geblokkeerd door een groepje jongeren. De film stelt allerlei ethische vraagstukken ter discussie. We hebben het project afgesloten met het naspelen van een (zelf bedachte) hogerberoepszaak, waarin ook anderen dan de ambulancebroeder ter verantwoording worden geroepen. Enkele maanden later constateerde ik tot mijn grote tevredenheid tijdens een les dat er bij die gelegenheid heel wat juridisch jargon is blijven hangen.

Nieuw op LesOnline

Suzanne Nelemans & Nel de Jong, **Wat bedoel je?**

De bijdrage van taalvrijwilligers in gesprekken met taalleerders

In 2018 gingen maar liefst 16.069 taalvrijwilligers in gesprek met anderstaligen (Het Begint met Taal, 2019). Sommige taalvrijwilligers helpen de NT2-docent tijdens taallessen, terwijl andere ook buiten de muren van onderwijsinstellingen werken: in buurtcentra, bibliotheken of bij mensen thuis. Op welke manier stimuleren zij tweedetaalverwerving in de gesprekken die zij voeren met taalleerders? En waarin verschillen deze gesprekken van de gesprekken die taalleerders onderling voeren?

Indrawati Gunawan, **Praktijkgericht leren met LINK**. Bespreking

LINK is een totaal methode NT2, communicatief en taakgericht. Naast de taalcursus bevat het programma onder meer toetsen, vertalingen, een grammaticatool, extra lesideeën voor de docent en mogelijkheden om het klassenmanagement bij te houden. **TopTaal** heeft veel ervaring met de methode. In dit artikel een bespreking van de hand van Indrawati Gunawan.

Nieuws en Agenda

En natuurlijk vind je op de **Homepage** en onder **Mededelingen** en **Agenda** weer tal van nieuwsberichten